

Jūsų sūnus ar dukra šiais metais dalyvauja tarptautinėje programoje „Obuolio draugai.“

„Obuolio draugai“ yra dvejų metų ankstyvosios prevencijos programos antroji dalis. Ji skirta 7 – 9 metų vaikams ir vykdoma pradinėse klasėse. Pirmoji programos dalis vadinama „Zipio draugai“, yra skirta 6 – 7 metų vaikams ir vykdoma priešmokyklinėje grupėje arba pirmoje klasėje.

Jeigu Jūsų vaikas nedalyvavo pirmoje programos „Zipio draugai“ dalyje, jam svarbu sužinoti, ką, joje dalyvaujant, veikė kiti vaikai, apie ką jie kalbėjosi. Šie programos „Zipio draugai“ pasakojimai padės jam tai sužinoti. Paskaitykite pasakojimus savo vaikui.

Pasakojimuose vabaliuko Zipio draugai vaikai patenka į įvairias sudėtingas situacijas, jiems kyla skirtingų jausmų. Vaikai ieško būdų, kaip įveikti sunkumus, konfliktines situacijas ir padėti sau bei kitiems pasijusti geriau.

Perskaitykite pasakojimus, pasikalbėkite su sūnumi ar dukra:

- kaip jaučiasi vienoje ar kitoje situacijoje atsidūręs vaikas?
- kodėl jis taip jaučiasi?
- ką jis galėtų daryti, kad įveiktų iškilusius sunkumus?
- ką jis galėtų daryti, kad pasijustų geriau, jei situacijos pakeisti negalima?

Paskatinkite sūnų ar dukrą pamąstyti, ar jo siūloma išeitis tinkama. Išmokykite vaiką Zipio draugų programoje naudojamos gero sprendimo pasirinkimo taisyklės:

- geras sprendimas padeda man pasijusti geriau;
- geras sprendimas nedaro žalos nei man, nei kam nors kitam.

Kad padėtumėte vaikui apmąstyti, ar jo pasiūlyta išeitis yra tinkama, galite paklausti:

- ką galėtų daryti Tigas (Lila, Sendi...), patekę į šią sudėtingą situaciją?
- ar Tigas (Lila, Sendi...) pasijus geriau, jei pasielgs taip, kaip tu siūlai?
- o kaip tuomet jausis kiti vaikai (ar suaugusieji)?

Gera išeitis yra ta, kuri padeda sunkius jausmus išgyvenančiam vaikui pasijusti geriau, tačiau ją pritaikius, gerai jaučiasi ir kiti vaikai, jie nėra skaudinami. Kalbėdamiesi apie sunkumus ir galimas išeitis sudėtingose situacijose, mokydamiesi pasirinkti tinkamiausius sprendimus, vaikai mokosi socialinių ir sunkumų įveikimo būdų.

Gali būti, kad Jūsų vaikas dalyvavo programoje „Zipio draugai“ lankydamas ikimokyklinio ugdymo įstaigą ar žemesnę pradinės mokyklos klasę. Vaikas jau yra girdėjęs visus pasakojimus ir mokėsis sunkumų įveikimo būdų. Vis tiek verta dar kartą perskaityti pasakojimus vaikui ir pasikalbėti su juo apie tai, ko jis mokėsi, ką prisimena.

Pasakojimus persiskaityti gali ir pats vaikas. Arba jis gali juos paskaityti Jums. Tačiau labai svarbu, kad Jūs pasikalbėtumėte su vaiku apie tai, į kokias sudėtingas situacijas patenka pasakojimų veikėjai, kaip jie ieško išeičių ir kokias išeitis randa.

Kartu su vaiku praleistas laikas bus naudingas ne tik vaikui, bet ir Jums.

Jei Jums kyla klausimų, susietų su dviejų metų ankstyvosios prevencijos programomis „Zipio draugai“ ir „Obuolio draugai“, daug informacijos galite rasti mūsų - šių programų vykdytojus „Vaiko labui“ – svetainėje: www.vaikolabui.lt

Taip pat lauksime Jūsų ar Jūsų skambučių ir laiškų:

Šv. Ignoto g. 5, 01144 Vilnius

mob. +370 (699) 20 223

tel.: 8 (5) 21 21 407

faksas: 8 (5) 21 21 403

el.paštas: info@vaikolabui.lt

Programos „Zipio draugai“ pirmos dalies

JAUSMAI

pasakojimas

Kupinas jausmų

Šis pasakojimas apie tris bičiulius. Lila ir Tigas yra sesuo ir brolis. Jų geriausia draugė vardu Sendi. Jie gyvena mažame miestelyje ant didelės upės kranto. Visiems trims vaikams labai patinka būti drauge.

Tigas ir Lila yra dvynukai, o tai reiškia, kad abu jie yra gimę tą pačią dieną, turi tą pačią mamą ir tą patį tėtį. Lila gimė anksčiau už Tigą, todėl mėgsta sakyti, kad yra už jį vyresnė. Tačiau Tigas mano, kad šitaip sakyti kvaila, nes Lila gimė vos valanda anksčiau. Kartais jie net susiginčia dėl to.

Dvynukai su mama ir tėčiu gyvena miestelio pakraštyje. Kaimynystėje gyvena Sendi su mama ir broliu Finu. Sendi labai retai mato savo tėtį, nes jis gyvena kitame mieste, iki kurio tenka ilgai važiuoti autobusu. Nuo pat gimimo draugai žaidžia kartu. Kol Sendi mama dirba, mergaitę prižiūri Tigo ir Lilos mama. Kartais savaitgaliais Sendi mama arba dvynukų tėtis visus tris vedasi į baseiną ar kiną. Kartais, kai atvažiuoja Sendi tėtis, visi eina pažaisiti į parką.

Tigas, Sendi ir Lila lanko tą pačią darželio (mokyklos) grupę (klasę). Darželį (mokyklą) lankyti jie pradėjo tą pačią dieną. Pirmąją dieną darželyje (mokykloje) auklėtojas Robertas kiekvienam grupės (klasės) vaikui prisegė po ženkliuką su jo vardu.

Visi grupės (klasės) vaikai susėdo ratu, kiekvienas iš eilės sakė savo vardą ir ką nors įdomaus apie save.

Kai atėjo Tigo eilė, jis pasakė:

— Aš esu Tigas ir turiu vabaliuką Zipį, jis gyvena dėžutėje mano kambaryje.

Lila buvo susijaudinusi, bet pasakė:

— Mano vardas Lila, o mano brolis Tigas nuolatos deda Zipį ant mano pagalvės. Man labai nepatinka, kad jis taip daro.

Tuomet auklėtojas (mokytojas) visai grupei (klasei) paaiškino:

— Lila ir Tigas gimė tą pačią dieną, o tai reiškia, kad jie — dvyniai.

— Taip, — pridūrė Lila, — bet mes, priešingai negu kiti dvynukai, ne visuomet mėgstame tuos pačius dalykus.

— Ar jums patinka būti dvyniais? — paklausė auklėtojas (mokytojas)

Robertas. Lila ir Tigas susižvalgė. Lig šiol jie niekada nebuvo apie taip agalvoję.

— Na, kartais visai neblogai, — pasakė Tigas. — Visada yra su kuo žaisti.

Tuo tarpu Lila galvojo visai apie ką kita. Ji prisiminė praėjusią vasarą, kai Tigas sirgo ir gulėjo lovoje, o mama visą laiką rūpinosi tik juo!

Tuomet ji jam pavydėjo, nes visas dėmesys buvo skiriamas Tigui.

Atėjo eilė Sendi. Ji prisistatė taip:

— Aš — Sendi, gyvenu netoli Tigo ir Lilos ir turiu didelį brolių Finą.

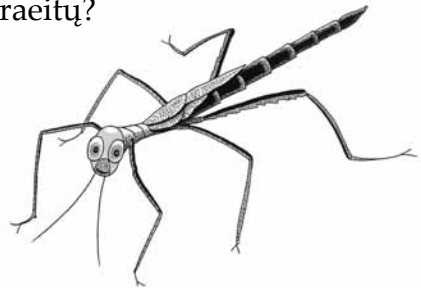
— Ačiū, Sendi, — pasakė auklėtojas (mokytojas) Robertas.

— Ar jau visi prisistatėte? Šiandien, grįžę namo, susiraskite ką nors savo labai mėgstamo ir, jei galite, rytoj atsineškite. Tik ne gyvūnėlius, nes mes juk negalime čia atidaryti žvėryno, ar ne?

Tigas galvojo apie savo vabaliuką, kuri be galo mylėjo, ir pyko, kad auklėtojas (mokytojas) Robertas neleidžia į darželį (mokyklą) atsinešti gyvūnėlių.

Klausimai apmąstymams ir pokalbiui su tėveliais:

1. Kaip jautėsi Tigas? (Nusiminęs, supykęs.)
2. Kodėl jis nusiminė? Kodėl supyko?
3. Iš ko mes suprantame, kad kitas žmogus yra nusiminęs?
4. Iš ko suprantame, kad kitas žmogus pyksta?
5. Ką galima daryti, kad liūdesys praeitų?
6. Ką galima daryti, kad pyktis praeitų?

Programos „Zipio draugai“ antros dalies

BENDRAVIMAS

p a s a k o j i m a s

Po anklode

Kitą dieną Lila niekaip negalėjo nuspręsti, ką nusinešti į darželį (mokyklą) parodyti auklėtojui (mokytojui) Robertui ir visai grupei (klasei). Gal pasiimti didelę rausvą kriauklę, kurią teta jai atvežė iš Afrikos, o gal naujuosius raudonus šokių batelius?

Ji nuėjo prie Tigo lovos ir gana smarkiai jį papurtė:

— Tigai, ar dar miegi? Kaip manai, ką man neštis į darželį (mokyklą) — rausvą kriauklę ar naujuosius batelius?

Tigas garsiai suniurzgėjo po anklode, bet nieko nepasakė.

— Greičiau, pusryčiams košė, o tu ją taip mėgsti. Pavėluosi! — pasakė Tigui sesuo ir nusprendė eiti pasitarti su Sendi.

Bėgdama pro virtuvę Lila pasakė tėčiui:

— Aš lekiu pasitarti su Sendi, gerai, tėti?

— Neužtruk, — sutiko tėtis ir pridūrė. — Pusryčiai beveik paruošti. Ar Tigas jau atsikėlė?

— Kai buvau pas jį, dar miegojo, — atsakė Lila. — Tikriausiai jis paniuręs dėl to, kad negali neštis į darželį (mokyklą) Zipio.

— Einu jo žadinti, — pasakė mama ir pakilo laiptais šaukdama:

— Tigai, Tigai, pabusk, pavėluosi į darželį (mokyklą)!

Miegamajame Tigas tik slėpėsi po antklode ir nieko nesaikė. Mama prisėdo ant lovos krašto.

— Kas yra? — paklausė ji. — Juk kažkas negerai, ar ne? Gal kas nors vakar atsitiko darželyje (mokykloje)?

Tigas atsisėdo lovoje.

— Tai neteisinga, mama, — pasiskundė jis. — Auklėtojas (mokytojas) Robertas visų prašė šiandien į darželį (mokyklą) atsinešti ką nors ypatinga, ir aš noriu nešti Zipį, bet negaliu, nes jis — gyvūnėlis, o gyvūnėlių neštis negalima.

— Tik įsivaizduok, Tigai, kas atsitiktų, jei visi vaikai į darželį (mokyklą) atsineštų savo kates ir šunis, — atsakė mama.

— Manau, kad auklėtojas (mokytojas) Robertas elgiasi protingai. Geriau pagalvokime, ką dar galėtum pasiimti į darželį (mokyklą). Gal futbolo kamuolį arba meistravimo knygą?

Per pusryčius tėtis dvynukams paaiškino, kad nieko baisaus, jei kartais būname suirzę; daug blogiau, jei užsisklendžiame savyje ir niekam nieko nesakome.

— Kaip mes galime sužinoti, ką tu jauti, jei nieko mums nepasakai? — žiūrėdamas į Tigą paklausė tėtis.

— Aš žinau, kada Tigas pyksta. Tada jis vaikščioja susiraukęs, — tarė Lila.

— O tu, kai pyksti, visada trankai duris, — pasakė Tigas.

— O mama, kai mes ją suerziname, eina pasėdėti sode.

Tigas greitai pakilo nuo stalo ir nudūmė laiptais į viršų susikrauti kuprinės.

Vabaliukas Zipis ramiai tūnojo ant šakelės stikliniame akvariume.

Tigas priėjo prie jo ir pasakė:

— Pasimatysime vėliau, Zipi. Grįžęs išsinešiu tave į sodą.

Leisdamasis laiptais Tigas tarytum girdėjo Zipį atsakant: „Nesijaudink dėl to, kad negali neštis manęs į darželį (mokyklą). Viskas gerai...“

Į darželį (mokyklą) kiekvienas ką nors atsinešė. Auklėtojas (mokytojas) Robertas visus vėl susodino ratu ir pasakė:

— Dabar visi iš eilės galėsite papasakoti apie atsineštą daiktą. Tiesiog pasakykite, kodėl jį mėgstate.

Vaikai atsinešė daug įvairių daiktų, kuriuos norėjo parodyti kitiems. Vienas berniukas turėjo net gipso gabalą, kuriuo kažkada buvo sutvirtinta jo sulaužyta koja. Viena mergaitė parodė povo plunksną, kurią rado kaime. Sendi atsinešė šokių batelius, o Lila — kriauklę, kruopščiai suvyniotą į popierių, kad nesudužtų.

Tigas, pasakodamas grupei (klasei), kad jis gerai žaidžia futbolą ir puikiai moka įmušti įvartį, pastebėjo, jog du berniukai jo nesiklauso — jie tyliai šnabždėjosi kamputyje. Tai ėmė erzinti Tigą. Jis jų klausytųsi, pagalvojo sau, tad kodėl jie nesiklauso jo?

Laimei, auklėtojas (mokytojas) Robertas taip pat pastebėjo, kas vyksta. Jis visiems paaiškino, kad kitų klausytis yra nelingva, tačiau jeinorime, kad klausytųsimūsų, turime ir patys klausytis, ką sako kiti. Klausydamiesi kitų mes parodome, kad juos gerbiame.

Vėliau žaidimų aikštelėje prie Tigo priėjo tuodu grupės (klasės) berniukai. Vienas pasakė:

— Tu įskundei mus auklėtojiui (mokytojui) Robertui. Dėl tavęs jis ant mūsų supyko.

— Tai ne mano kaltė, — atsakė Tigas. — Jūs kalbėjotės, nors turėjote klausytis.

— Tačiau jis mus išbarė, — įrodinėjo vienas iš berniukų, o kitas taikėsi sugriebti Tigo kamuolį, bet jis, žingtelėjęs atgal, neleido jo atimti.

— Atsiprašau, aš tikrai nenorėjau nieko bloga, — taikiai pasakė Tigas. — Ar jums patinka žaisti futbolą?

Berniukai — Alis ir Džekas — atsakė, kad futbolas jiems patinka, tad Tigas pasiūlė visiems pažaisti su kamuoliu.

Klausimai apmąstymams ir pokalbiui su tėveliais:

1. Kodėl Tigas nenorėjo kalbėti su seserimi?
2. Kodėl Tigas nenorėjo kalbėti su mama?
3. Kaip jautėsi Tigas?
4. Kaip jautėsi Lila, kai Tigas nenorėjo su ja kalbėti?
5. Kaip Tigas atrodė, kai buvo nusiminęs ir supykęs?
6. Kodėl taip svarbu pasakyti kitiems, ką galvojame ir jaučiame?
7. Iš ko Tigas suprato, kad du grupės (klasės) draugai jo nesiklauso.
8. Iš ko galime suprasti, kad mūsų klausosi, ir iš ko galime suprasti, kad nesiklauso.
9. Kaip galime parodyti pašnekovui, kad klausomės.

Programos „Zipio draugai“ trečios dalies
TARPUSAVIO SANTYKIŲ UŽMEZGIMAS IR NUTRAUKIMAS
pasakojimas

Ar tu mano draugas?

Vieną dieną auklėtojas (mokytojas) Robertas grupės (klasės) vaikams pasakė, kad rytoj visi eis pasivaikščioti palei upę. Buvo pavasaris.

Oras vis šilo, pradėjo žydėti gėlės.

— Pamatysime įvairiausių dalykų, — kalbėjo auklėtojas (mokytojas). — Sužinosime daug naujų gėlių ir medžių pavadinimų, o jei pavyks, pamatysime ir paukštelių bei žvėrelių.

Rytojaus dieną žaidimų aikštelėje laukdami, kol auklėtojas (mokytojas) Robertas visus suskaičiuos, būriavosi vaikai: juk reikia žinoti, kiek jų eina pasivaikščioti. Tigas šnekėjosi su Aliu, Džeku ir keletu kitų berniukų. Lila ir Sendi stovėjo greta.

— Visus prašau sustoti poromis, — tarė auklėtojas (mokytojas). — Galite stoti su draugu arba su tuo, kurio dar nespėjote gerai pažinti.

Tigas atsistojo su Aliu, Džekas pasirinko berniuką, kuris mėgo futbolą. Sendi apsidairė norėdama kažką pasakyti Lilai, bet ši jau buvo nubėgusi prie mergaitės, vardu Džilė, ir laikė ją už rankos.

— Ką pasirinksi į porą, Sendi? — paklausė auklėtojas (mokytojas) Robertas, kai pamatė ją stovinčią vieną. Jis pastebėjo, kad Lila jau stovi su Džile.

— Gal norėtum eiti su Dilipu? Galėtum jam papasakoti apie mūsų miestelį, — pasiūlė auklėtojas (mokytojas). Dilipas buvo naujokas ir šį darželį (šią mokyklą) lankė vos keletą dienų.

— Gerai, — sutiko nuliūdusi Sendi. Lilą ji laikė geriausia savo drauge. Jos visą laiką būdavo kartu. Kodėl dabar Lila nenori eiti pasivaikščioti su ja?

Sendi akyse pasirodė ašaros. Ji prisiminė, kad panašiai jautėsi tada, kai tėtis išvažiavo gyventi kitur. Mergaitė kišenėlėje susirado nosinaite, nes nenorėjo, kad Lila ar kas kitas pamatytų ją verkiančią.

Vėliau vaikai suruošė pietus ant žolės prie upės. Dilipas žaidė futbolą su Tigu ir kitais berniukais. Sendi sėdėjo viena ir jautėsi labai nelaiminga. Prie jos priėjo Lila, iš paskos atsekė ir Džilė.

— Ar nori obuolio? — paklausė Lila. Ji žinojo, kad Sendi mėgsta obuolius. Sendi nieko neatsakė. Tuomet Lila paklausė:

— Ar kas nors atsitiko?

— Kodėl tu nėjai su manim? Maniau, kad tu — mano draugė, — pasakė Sendi.

— Visai ne, — įsiterpė Džilė. — Dabar ji mano draugė.

Džilė stumtelėjo Lilą nuo Sendi, ir jos nuėjo už medžių. Sendi prapliupo verkti. Ji negalėjo patikėti, kad Lila daugiau nebenori būti jos draugė.

Tigas viską matė ir priėjo prie Sendi.

— Kas yra? — paklausė jis. — Ar kas nors tave įskaudino?

— Lila sako, kad ji man daugiau nebe draugė, — pasiguldė Sendi.

Tigas ją apkabino ir pasakė:

— Tuoj pakviesiu auklėtoją (mokytoją).

Kai auklėtojas (mokytojas) atėjo, Sendi jau buvo nustojusi verkti, bet jos akys vis dar tebebuvo paraudusios.

— Tai kas atsitiko? — paklausė auklėtojas (mokytojas). Jis irgi matė, kas atsitiko. — Nesirūpink, — nuramino jis. — Esu įsitikinęs, jog viskas bus gerai.

Grįžtant iš darželio (mokyklos), Lilos mama pastebėjo, kad Lila ir Sendi nesišneka. Visiems grįžus namo ir baigus vakarieniauti, Tigas pasakė, kad bėga pasikalbėti su Zipiu. Berniukas nematė vabaliuko nuo pat ryto, ir buvo labai išsiilgęs jo draugiško veidelio. Zipis taip pat visada džiaugdavo si matydamas Tigą.

Sendi ir Lila liko sėdėti viena priešais kitą.

— Na ir kas gi judviem nutiko? — paklausė Lilos mama.

— Maniau, kad jūs geriausias draugės.

— Ji man daugiau nebe draugė, — pasakė Sendi.

— Aš esu tavo draugė, — tvirtino Lila.

— Tu dabar draugauji su Džile! — atkirto Sendi. — Tai neteisinga.

— Palaukite, — įsiterpė Lilos mama. — Ar tiesa, kad daugiau nebesi Sendi draugė?

— Netiesa, — aiškino Lila. — Sendi nusiminusi, nes prie upėsėjau ne su ja, o su Džile.

— Džilė sakė, kad dabar tu — jos draugė, — pasakė Sendi.

— Galima draugauti su daug žmonių, — paaiškino Lilos mama. — Nebūtina nustoti draugauti su kuo nors vien todėl, kad susiradai naują draugą. Jūs esate draugės jau ilgai ir jūsų draugystė tvirta. Juk bus labai liūdna, jei nebedraugausite, ar ne? Manau, jei norite, galite viską išspręsti.

Kitą dieną auklėtojas (mokytojas) Robertas kalbėjosi su vaikais apie draugystę ir apie tai, kodėl draugai yra brangūs. Jis paprašė Dilipo papasakoti apie savo pirmąją savaitę grupėje (klasėje) ir apie tai, kaip jis jaučiasi, būdamas naujokas.

— Pasiilgstu senųjų draugų, — pasakė Dilipas, — bet mes galime vieni kitiems paskambinti arba parašyti laišką.

Jis parodė grupės (klasės) vaikams savo draugų ir anksčiau lankyto darželio (mokyklos) nuotraukų.

— Tačiau aš jau susiradau naujų draugų ir čia — Tigą, Alį, Džeką ir Sendi, — pasakė Dilipas.

Klausimai apmąstymams ir pokalbiui su tėveliais:

1. Kodėl Sendi, vaikams einant pasivaikščioti, liko be poros?
2. Kaip jautėsi Sendi? (Liūdna, vieniša, atstumta?)
3. Kas bandė padėti Sendi?
4. Ką pasakė Lilos mama? Ar galima draugauti su keliais vaikais vienu metu?
5. Kaip galima padėti tam, kuris jaučiasi vienišas ir atstumtas?
6. Kaip Dilipas susirado naujų draugų?
7. Ką dar galima daryti, kad susirastum naujų draugų?

Programos „Zipio draugai“ ketvirtos dalies
KONFLIKTO SPRENDIMAS
pasakojimas

Nesileidžiame skriaudžiami

Vieną vakarą, kai Sendi jau gulė miegoti, jos vyresnysis brolis Finas atėjo palinkėti jai labos nakties ir ant sesers rankos pastebėjo didžiulę mėlynę.

— Kaip ji čia atsirado? — paklausė brolis. — Turbūt tau skauda?

Sendi nė nežvilgtelėjo į Finą, o tik pasakė, kad jai visai ne-
skauda ir kad viskas gerai. Ji nepaiškino, kaip atsirado mė-
lynė, o Finas daugiau to nebeklausė.

O atsitiko štai kas. Po išvykos prie upės Džilės elgesys
tapo ištis bjaurus. Ji užgauliojo Sendi, prasivardžiavo, o kai
niekas nematė, mušė ir tampė ją už plaukų.

Kitą rytą po išvykos, kai Sendiėjo pro Džilę, ši vikriai
pakišo jai koją, ir mergaitė pargriuvo. Krisdama Sendi
smarkiai persibrėžė koją, ir jai labai suskaudo. Sendi jau
norėjo griebti kėdę ir stipriai trinktelėti ja Džilei, tačiau
susivaldė.

Auklėtojas (mokytojas) Robertas priėjo pažiūrėti, kas atsi-
tiko.

— O, Sendi, — pasakė jis padėdamas mergaitei atsikelti. — Reikia žiūrėti, kur eini. Juk nenorime, kad atsitiktų kas nors rimta, ar ne?

Po tokių auklėtojo (mokytojo) žodžių Sendi pasijuto dar blogiau. Juk kaltas buvo ne jos neatsargumas — tai Džilė bjauriai su ja elgėsi. Taigi kodėl auklėtojas (mokytojas) Robertas priekaištauja jai? Tą vakarą Sendi mama pastebėjo, kad dukra beveik nieko nevalgo.

— Gal kas negerai, Sendi? Gal tu negaluoji? — susirūpinusi paklausė mama.

— Ne, viskas gerai, — vos sulaikydama ašaras patikino Sendi.

— Gal tu pavargusi? — paklausė mama. — Atsigulk anksčiau.

Kai mama atėjo palinkėti Sendi labos nakties, mergaitė jau rengėsi jai viską papasakoti, tačiau nesugalvojo, nuo ko pradėti, todėl taip nieko ir nepasakė.

Kitą rytą, kaip paprastai, Lila ir Tigas laukė Sendi kieme — į darželį (mokyklą) ketino eiti visi drauge. Kai ji atvėrė duris ir išėjo į lauką, dvyniai pamatė, kad Sendi akys paraudusios nuo ašarų.

— Šiandien nenoriu eiti į darželį (mokyklą), — sukūkčiojo Sendi. — O iš tikrųjų — noriu pabėgti, — mergaitė apsipylė ašaromis.

— Kas atsitiko? — paklausė Tigas.

Lila apkabino ir stipriai priglaudė Sendi, tuomet visi susėdo ant slenksčio. Sendi nusišluostė ašaras ir papasakojo savo geriausiems draugams Lilai ir Tigui apie tai, kad Džilė nesiliauja ją skriaudusi.

— Aš jau seniai norėjau jums viską papasakoti, bet Džilė grasino, kad niekas nebenorės su manimi draugauti, jei prasisitarsiu, — kalbėjo Sendi.

— Tai kvaila, — pasakė Lila. — Juk žinai, kad esi geriausia mūsų draugė. Eime, pakeliui nuspręsimė, ką daryti.

Tigas manė, kad geriausia būtų tiesiog nekreipti dėmesio į Džilę ir apsimesti, jog jos čia nėra, bet Sendi pasakė, kad jau mėgino taip elgtis, ir buvo dar blogiau.

— Aš galėčiau viską papasakoti Finui, — pasiūlė Sendi. — Džilė jo tikrai išsigastų.

— Galbūt mums visiems trims reikėtų nueiti ir pasišnekėti su Džile, — nusprendė Lila. — Jei ji supras, kad mes — tavo draugai, gal liausis taip elgusis.

Jie pakilo nuo slenksčio. Sendi pasijuto geriau, todėl visi trys nuskubėjo į darželį (mokyklą). Pavėluoti nenorėjo nė vienas. Priėjus darželį (mokyklą), Tigas pasiūlė apie bjaurų Džilės elgesį papasakoti auklėtojui (mokytojui) Robertui, bet Sendi suabejojo.

— Finas sako, kad žmonių skūsti nevalia, kad ir ką jie darytų, — pasakė ji.

— Tai tikrai kvaila, — atsakė Tigas. — Jei su tavimi kas nors elgiasi blogai arba jeigu tau reikia pagalbos, privalai kam nors apie tai papasakoti.

Tą dieną Sendi apie Džilės elgesį papasakojo auklėtojui (mokytojui) Robertui.

Atidžiai jos išklausęs, jis pasiteiravo:

— Gal numanai, kodėl ji taip bjauriai su tavimi elgiasi? Galbūt ji jaučiasi nelaiminga? O gal tau pavydi?

— Nežinau, — atsakė Sendi.

Auklėtojas (mokytojas) Robertas patarė jai pasikalbėti su Džile ir paklausti, kodėl ji Sendi tokia negera.

— Jei tuo viskas nesibaigs, aš ką nors sugalvosiu, — pridūrė auklėtojas (mokytojas).

Po pietų Sendi, Lila ir Tigas sutiko Džilę žaidimų aikštelėje.

— Kodėl tu skaudini Sendi? — paklausė Tigas.

Džilė atsakė to nežinanti.

— Mes norime, kad liautumeisi, — pasakė Lila. — Visi norėtume likti draugai kaip lig šiol.

Džilė susigėdo.

— Sendi, aš labai atsiprašau, — pasakė ji. — Aš tau pavydėjau, nes tu ir Lila esate geriausios draugės, o aš norėjau, kad tu būtum mano geriausia draugė. Daugiau aš taip nesielgsiu.

Sendi palengvėjo, ji prišoko prie Džilės ir ją stipriai apkabino.

Vėliau Lila ir Sendi ėmė žaisti.

— Nemanau, kad Tigas labai pyks, jei aš tau kai ką papasakosiu, — pasakė Lila. — Kai mes pradėjome lankyti darželį (mokyklą), tas berniukas, kuris dabar prie kelio, bandė primušti Tigą ir atimti iš jo kamuolį. Tigas jautėsi labai nelaimingas, todėl jis viską papasakojo tėčiui, ir tada jie nuėjo į to berniuko namus.

— O ką jie ten veikė? — paklausė Sendi.

— Na, lyg ir nieko, — atsakė Lila, — tėtis tiesiog paklausė to berniuko: „Kaip tu jaustumeisi, jei kas nors primuštų

tave?“ Po šių žodžių tas berniukas nustojo lįsti prie Tigo.

— Tigui pasisekė, kad jo tėtis galėjo jam padėti, — pasakė Sendi.

— Na, juk visada kas nors gali padėti, — kalbėjo Lila, — visada galime su kuo nors pasišnekėti. Prižadėk, kad papasakosi man, jei vėl atsitiks kas nors negera.

— Prižadu, — užtikrino Sendi.

Klausimai apmąstymams ir pokalbiui su tėveliais:

1. Kaip Džilė elgėsi su Sendi?
2. Džilės elgesį su Sendi galima vadinti „PRIEKABIAVIMU“. Ar tu žinai, ką reiškia „PRIEKABIAUTI“?
3. Kaip jautėsi Sendi?
4. Ką darė Sendi?
5. Kodėl Sendi nenorėjo kalbėti apie savo bėdą?

(Komentaras: Kartais, keisdami priekabiavimą, imame svarstyti, ar nepadarėme ko nors ne taip. Kartais pasijuntame kalti arba ne tokie, kaip kiti, kuo nors blogesni, todėl nedirštame išsiaiškinti santykių ar prašyti pagalbos. Taip pat galime galvoti, kad mus nubaus arba, jei pasiskųsime, priekabiautojas nebenorės su mumis draugauti. Kartais tiesiog sutrinkame ir nebežinome, ką daryti. Tokie jausmai, kai prie mūsų priekabiauja, normalūs. Dauguma žmonių, kenčiančių priekabiavimą, nenori apie tai pasakoti kitiems ir dažnai negali apsispręsti, ką daryti. Tačiau nieko nedaryti — bloga išeitis. Kai kas nors prie mūsų priekabiauja, labai svarbu prašyti kitų pagalbos.)

5. Kodėl Džilė priekabiavo prie Sendi?
6. Kaip Džilė jautėsi?
7. Kaip Sendi draugai stengėsi padėti Sendi? Kaip padėjo auklėtojas (mokytojas) Robertas?
8. Ką tu būtum daręs Sendi vietoj?
9. Kaip tu būtum bandęs padėti Sendi?
10. Ar prie tavo klasės draugų priekabiaujama? Kaip tai vyksta?
11. Į ką jie galėtų kreiptis pagalbos?

Programos „Zipio draugai“ penktos dalies
PASIKEITIMO IR NETEKTIES IŠGYVENIMAS
p a s a k o j i m a s

Sudie

Po vasaros atostogų Sendi ir dvynukai grįžo į darželį (mokyklą). Tai buvo jau antrieji jų darželio (mokyklos) lankymo metai. Per atostogas Tigas ir Lila su tėvais buvo išvykę aplankyti sunkiai sergančios močiutės.

Sendi ir Finas atostogas praleido su savo tėčiu ir jo draugu. Jie aplankė atrakcionų parką su daugybe puikių karuselių. Tėtis paprašė vaikų dažniau aplankyti jį savaitgaliais – juk Sendi jau gana didelė ir gali keliauti autobusu kartu su broliu.

Sendi buvo patenkinta, kad galės dažniau matyti tėtį ir važiuoti su Finu autobusu. Tačiau ji nuliūdo supratusi, kad jei bus pas tėtį, savaitgaliais rečiau matys Tigą ir Lilą.

– Tu turbūt labai pasiilgsti savo tėčio, – kartą Lila paklausė Sendi, kai jie po vakarienės trise sėdėjo Sendi sode. Jau buvo laikas miegoti, kitą rytą reikėjo eiti į darželį (mokyklą).

– Taip, labai, – prisipažino Sendi, – bet dabar jį matysiu kur kas dažniau, nes pas tėtį galėsiu važiuoti su Finu.

– Aš labai labai ilgėsiuosi Zipio, – pasakė Tigas. – Negalėdamas su juo pasišnekėti, jaučiuosi toks vienišas.

Vieną vasaros atostogų rytą Tigas atsibudęs pamatė, kad jo vabaliukas Zipis jau negyvas. Jo žalias kūnelis gulėjo ant akvariumo dugno. Tigas vabaliuką atsargiai išėmė ir pūstelėjo tikėdamasis, kad Zipis tik miega, bet tai nepadėjo. Zipio jau nebebuvo...

Tigui buvo labai liūdna, ir jis jautėsi kaltas dėl to, kad Zipis mirė.

— Aš turėjau atidžiau pažvelgti į Zipį tą vakarą prieš jam numirštant, — pasakė Tigas mamai. — Tada būčiau pastebėjęs, kad jis serga, ir galėjęs kaip nors išgelbėti. Jei nebūčiau visą naktį pramiegojęs, būčiau išsaugojęs Zipį.

— Ne,— atsakė mama.— Nekaltink savęs. Tu labai rūpestingai prižiūrėjai Zipį. Jis mirė, nes tam atėjo laikas. Kartais atsitinka ir liūdnų dalykų, tačiau nieko nereikia dėl to kaltinti — tai tiesiog įvyksta.

Jie visi — Tigas, Lila, Sendi, Finas ir jų tėvai — susirinko sode laidoti vabaliuko. Tigo tėtis atnešė dėžutę Zipio kūneliui įdėti. Tai buvo sena medinė muilinė, papuošta nuostabiomis gėlėmis. Tigas su tėčiu sode iškasė duobutę, įdėjo į ją dėžutę ir užkasė.

— Sudie, Zipi, — atsisveikino Tigas.

— Labai svarbu prisiminti Zipį, — pasakė Tigo mama. — Gal nori ką nors apie jį pasakyti, Tigai?

— Pradėkit jūs, — jau beveik verkdamas paprašė Tigas.

— Aš prisiminsiu Zipį, nes jis buvo gražios žalios spalvos, — pradėjo Tigo mama.

— O aš prisiminsiu, kaip jis išlipo iš akvariumo ir mes ilgai negalėjome jo rasti, — tęsė Tigo tėtis. — Vėliau Lila rado jį ant gebenės prie durų.

— Aš prisiminsiu, kaip tau patikdavo dėti jį ant mano pagalvės, nes žinojai, kad tai mane erzina, — pasakė Lila. — Tačiau vėliau prie to pripratau, ir jis ėmė man iš tiesų patikti, atrodė, kad moka kalbėti.

— Aš prisiminsiu jį, nes jis buvo mano draugas, — nusišypsojo Tigas ir vėl pravirko.

Po atostogų grįžę į darželį (mokyklą) Sendi, Lila ir Tigas sužinojo, kad turės naują auklėtoją (mokytoją) Moniką.

Draugai buvo pamiršę, kad auklėtojas (mokytojas) Robertas minėjo, jog po vasaros atostogų jie galbūt turės kitą auklė-

toją (mokytoją). Buvo keista nebematyti buvusio auklėtojo (mokytojo). Kartą vaikai išvydo jį salėje su kita grupe (klase), ir Robertas pamojavo jiems.

— Man jis patiko, nes buvo toks linksmas, — pasakė Lila.

— Ar atsimeni, kaip jis įvirto į grupę (klasę) su raudona klouno nosimi, ir mes niekaip negalėjome liautis juokėsi?

— Taip, man jis irgi patiko, nes buvo toks geras, — pritarė Sendi. — Kai Džilė susilaužė ranką, jis labai ja rūpinosi.

Naujoji auklėtoja (mokytoja) Monika į grupę (klasę) atsivedė šunį Reksą.

— Aš kartais jį atsivesiu, — pasakė ji, — jis jau senas ir nemėgsta būti vienas. Reksas tupės po mano stalu, tad neišsigąskite, net jei ir prisibijote šunų.

Tigas apsidžiaugė, kad su jais bus Reksas, kadangi auklėtojas (mokytojas) Robertas neleisdavo į grupę (klasę) atsivesti gyvūnų.

Auklėtoja (mokytoja) paprašė vaikų nupiešti ką nors įsimintino iš vasaros atostogų.

Sendi nupiešė save, Finą, savo tėtį ir jo draugą, besisupančius sūpuoklėmis. Lila nupiešė save ir močiutę, o Tigas — Zipį.

— Ką jūs prirašytumėte prie savo piešinėlių? — paklausė auklėtoja (mokytoja) Monika.

Lila pasakė:

— Tai mano močiutė ir aš, ji labai serga. Tikiuosi, kad ji pasveiks.

Sendi pasakė:

— Čia aš su savo broliu ir tėčiu. Nuo šiol tėtį matysiu dažniau, nes esu jau didelė.

Tigas paaiškino:

— Mano vabaliukas Zipis vasarą mirė, ir mes jį palaidojome sode, — jo veidu nuriedėjo ašara.

— Tu turbūt labai liūdi, Tigai, — tarė auklėtoja (mokytoja) Monika.

— Taip, — atsakė Tigas. — Aš galvoju apie jį kasdien.

— Tikriausiai taip bus dar ilgai, — tarė jam auklėtoja (mokytoja) Monika, nes prireikia daug laiko, kol susitaikome netekę artimo ir mylimo. Nesvarbu, ar tai žmogus, ar gyvūnėlis. Ir visai nieko bloga liūdėti, kai taip atsitinka.

Klausimai apmąstymams ir pokalbiui su tėveliais:

1. Kas pasikeitė Sendi gyvenime?
2. Kaip Sendi jautėsi?
3. Tai buvo geras ar blogas pasikeitimas? Kodėl?
4. Kas atsitiko Tigo vabaliukui Zipiui?
5. Kaip jautėsi Tigas? Kaip jautėsi jo šeima?
6. Kodėl Tigas manė esąs kaltas dėl Zipio mirties?
7. Ką Tigui pasakė mama?
8. Ką darė Tigas, jo šeima ir draugai numirus Zipiui?
9. Ką dar galima daryti, kad palengvėtų, kai išgyveni netektį?

Programos „Žipio draugai“ šeštos dalies

ĮVEIKIAME

p a s a k o j i m a s

Mes patys

Netoli Tigo ir Lilos namų buvo labai senas namas ir didelis sodas. Tame name niekas negyveno, keletas langų stiklų buvo išdaužti. Už didelės akmeninės sienos buvo sodas, kuriame augo sena obelis, o ant jos kasmet kybojo daugybė vaisių. Vieną popietę vaikai nusprendė nueiti į sodą obuolių. Tigas ir Lila buvo įsitikinę, kad ten nieko nesutiks.

Eidami keliu jie sutiko Sendi ir Džilę. Mergaitės jau buvo pamiršusios visus nesutarimus ir tapusios geromis draugėmis. Tad jau keturiose — Tigas, Lila, Sendi ir Džilė — perlipo akmeninę sodo sieną. Ji buvo didžiulė, todėl teko šokti ant minkštos aukštos žolės. Už sienos jie išvydo obelį, aplipusią švytinčiais raudonais obuoliais.

— Aš papurtysiu obelį, — pasisiūlė Tigas, — o jūs galėsite surinkti nukritusius obuolius.

Staiga Sendi šūktelėjo. Draugai sode buvo ne vieni — nu-gara atsirėmęs į sieną sėdėjo šiek tiek už juos mažesnis berniukas. Jis atrodė labai liūdnas. Lila pasakė vakar mačiusi jį parduotuvėje su mama, taigi draugai priėję jį užkalbino.

Berniukas pasakė, kad jo vardas Tomas, jis buvo neseniai atsikraustęs į namą netoli Tigo, Lilos ir Sendi namų. Tomas papasakojo, kad jo tėtis ir mama smarkiai susipyko, ir jam pasidarė taip liūdna, jog išbėgo iš namų ir įsiropštė į šį sodą.

— Dėl ko jie susipyko? — paklausė Džilė.

— Tėtis norėjo per televiziją žiūrėti futbolą, o mama nesutiko, — aiškino Tomas. — Jie nuolatos ginčijasi dėl televizoriaus. Aš nepakenčiau, kai jie rėkia vienas ant kito. Man tada pasidaro taip liūdna.

— O ką tu tada darai? — paklausė Lila.

Tomas šiek tiek pagalvojo.

— Kartais einu į savo kambarį ir trenkiu durimis, kartais neinu gerti arbatos. Tačiau tai nepadeda, nes tuomet tėtis ir mama supyksta ant manęs.

— Juk gali jiems pasakyti, kad tau labai nepatinka, kai jie barasi, — pasiūlė Sendi. — Kai kurie žmonės mano, kad jei stengsiesi į ką nors nekreipti dėmesio, tai praeis savaime, bet juk tai netiesa.

— Sutinku, — pritarė Džilė. — Praėjusiais metais aš mušiau Sendi, nes pavydėjau, kad ji draugauja su Lila. O kai Tigo, Lila ir Sendi apie tai su manimi pasikalbėjo, aš nustojau taip elgtis. Tada Sendi mane apkabino, ir dabar mes geros draugės, — Džilė pažvelgė į Sendi, ir jos abi nusišypsojo.

Vaikai sėdėjo ant žolės ir valgė obuolius. Jie davė vieną obuolį Tomui, bet jis tebebuvo nuliūdęs. Berniukas pasiguoždė, kad atkeliavo iš kito miesto ir kad labai ilgisi ankstesnių namų ir draugų.

— Aš panašiai jaučiausi tada, kai mirė Zipis, — prisiminė Tigas.

— Kas tas Zipis? — nustebo Tomas. Visi prapliupo juokais.

— Zipis buvo vabaliukas, — ėmė aiškinti Tigas, — ir kai jis mirė, aš labai labai nuliūdau. Ilgai verkiau, ir nuo to man palengvėjo. Mama tada pasakė, kad Zipį turėtume ilgai prisiminti ir dažnai apie jį šnekėtis. Ji prisiminė jo ryškiai žalia spalvą, o aš niekada nepamiršiu, kad jis buvo mano draugas.

— O aš prisiminiau, kaip Tigas mane erzindamas dėdavo jį ant mano pagalvės, — juokdamasi pasakė Lila.

— Sugalvojau, — sušuko Tomas. — Aš paprašysiu mamos ankstesniojo mūsų namo nuotraukų ir pasikabinsiu jas ant sienos prie savo lovos. Taip visada juos prisiminsiu.

Tačiau Tomas turėjo ir dar vieną rūpestį — kaip pirmą kartą nueiti į naują darželį (mokyklą). Jis juk nežinojo, kokie bus jo naujieji draugai ir auklėtojas (mokytojas).

— Aš taip jaučiausi prieš metus, — ramino Tigas. — Tačiau tu būsi auklėtojo (mokytojo) Roberto grupėje, o jis tikrai labai šaunus.

Lila patarė:

— Kai pradedi lankyti kitą darželį, reikia su kuo nors susidraugauti, tada nesijausi vienišas. Taip aš susidraugavau su Džile.

— Mano grupėje yra du tokie berniukai, — kalbėjo Tigas. — Jų vardai Alis ir Džekas. Pirmąją dieną maniau, kad jie labai blogi, bet mes kartu pažaidėme futbolą ir tapome draugais.

Saulė ėmė leistis, buvo metas grįžti namo. Tigas, Lila, Sendi, Džilė ir naujasis jų draugas Tomas perlipo sieną.

— Jaučiuosi daug geriau, — pasakė Tomas. — Pasikalbėjome, ir man palengvėjo.

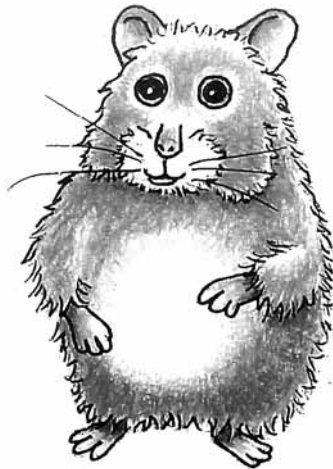
Kitą dieną buvo Tigo ir Lilos gimtadienis. Jie į šventę pakvietė ir Tomą. Visi žaidė, o dvynukų mama iškepė ypatingą tortą ir uždegė dvylika žvakučių: šešias — Tigui, šešias — Lilai.

Atėjus laikui išvynioti dovanas Lila, Sendi ir Džilė liepė Tigui užsimerkti. Mergaitės ant stalo padėjo audiniu uždengtą akvariumą.

— Dabar žiūrėk, — smagiai sušuko visos trys.

Tigas atsimerkė, pakėlė audinį ir pažvelgė akvariumo vidun.

— Ohoooo!

Akvariume buvo mažas rudas žiurkėnas. Tigas nieko nelaukęs paėmė jį į rankas ir paglostė. Visi susibūrė aplinkui, juokdamiesi iš trūkčiojančios žiurkėno nosies ir didelių išsprogusių akių.

— Ačiū, — džiaugėsi Tigas. — Tai pati geriausia dovana. Dabar aš taip nebeliūdėsiu dėl Zipio.

— Kaip jį pavadinsi? — paklausė mama.

Tigas minutėlę pagalvojo.

— Žiurkėno vardas bus Obuolys, — pasakė berniukas.

— Obuolys? — nustebė mama. — Koks neįprastas vardas žiurkėnui...

— O man atrodo, kad tai geras vardas naujam draugui, — pasakė Tigas.

Klausimai apmąstymams ir pokalbiui su tėveliais:

1. Ką sode sutiko Tigas, Lila, Sendi ir Džilė?
2. Kaip jautėsi Tomas? (Liūdnas, piktas).
3. Kodėl jo tėvai susipyko?
4. Ką daro Tomas, kai jį liūdina tėvų barniai?
5. Kokių kitų rūpesčių turėjo Tomas?
6. Kaip Sendi ir Tigas stengėsi padėti Tomui?
7. Kodėl Tomui palengvėjo?
8. Ką dar galime daryti, kai esame liūdni, pikti, susirūpinę, kad mums palengvėtų?

